

ENERGIA EL GRAN SALT

El patrimoni llueix nova vida

Diverses instal·lacions de muntanya s'han reconvertit en refugis i contribueixen a preservar l'entorn

L'arribada de les centrals hidroelèctriques va causar una destacable transformació al Pirineu. Va revolucionar l'economia i va deixar empremta al paisatge. "Suposava la construcció d'infraestructures importants que no hi havia a la zona, com carreteres d'accés, ferrocarril, habitatges per als treballadors i fins i tot refugis", explica Laura Guim, responsable de patrimoni d'Endesa. Es tracta de diferents instal·lacions de muntanya "vinculades a l'activitat de generació hidràulica".

Amb el pas dels anys, algunes d'aquestes instal·lacions van entrar en desús i a algunes se'ls va poder donar una nova oportunitat reconvertint-les en refugis per pernoctar. Són punts de partida de diferents rutes per conèixer l'entorn així com punts d'informació.

Tres d'aquests són fruit de la cessió per part d'Endesa a la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, FEEC, "sota la fórmula jurídica de cessió

Colomina, coneguda com Casa Keller, és una de les tres construccions cedides per Endesa a la FEEC.

MALLAFRÉ I COLOMINA

Estan lligats al projecte hidroelèctric a la Vall Fosca

gratuïta a llarg termini", apunta Guim. Són Coma de Vaca (Querolbs), Ernest Mallafré (Espot) i Colomina (Torre de Capdella). Aquests últims "situats a l'entorn del parc natural d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici i associats a les centrals i preses de la Vall Fosca".

Coma de Vaca funciona com a refugi des del 1999, "si bé el seu origen és una casa construïda als anys 50 per allotjar treballadors que participaven en un estudi de viabilitat d'un embassament al Pla de les Eugues". El projecte no va arribar a bon port, "però com que la casa ja estava construïda es va decidir cedir-la a la FEEC perquè la utilitzés com a refugi". Per la seua part, Mallafré és des del 1975 refugi guardat i punt de pas de la GR11. Colomina acredita més experiència, ja que funciona com a tal des del 1973.

Aquests tres refugis no són els únics exemples d'instal·lacions amb una segona vida. Altres entitats han subscrit acords per assumir la gestió d'altres recintes. És el cas dels refugis de Josep Maria Blanc i Amitges, cedits al Centre Excursionista Català, o Colomers, Restanca i Saboredó, a càrrec del Consell Generau d'Aran. D'aquesta manera, "se'ls dona un nou ús, diferent d'aquell per al qual van ser concebuts originàriament i contribueixen a la promoció del patrimoni natural", indica Guim.

Colomina, un edifici singular que aposta per l'eficiència

Gerard Garreta.

Colomina fa gala de singularitat per diferents motius. La seua història es remunta a fa 106 anys com a habitatge de l'enginyer suís Albert Keller, que dirigia les obres de la zona lacustre de la Vall Fosca. "Es va construir per mòduls, en peces de fusta, mentre que altres refugis són d'obra o pedra", explica el guarda del refugi, Gerard Garreta.

"El cert és que manté la mateixa estructura que es va muntar el 1917. I és curiós perquè a l'haver-se con-

dicionat en fusta, no estava previst que aguantés tant en un entorn tan complicat com aquest."

Arran de l'ampliació inaugurada el 2017, s'ha aconseguit "augmentar el nombre de places fins a les 49 i incrementar el nivell de confort per als usuaris", assenyala.

D'altra banda, "està concebuda com una casa passiva, amb estructures perquè no perdi la calor interior", com captadors solars i un bon aïllament tèrmic.

Una aposta per la sostenibilitat que aprecien els visitants, uns 4.000 a l'any. Responen a un perfil molt variat, "famílies, gent que participa en els Carros de Foc, escaladors i a l'hivern, si és factible, esquiadors de muntanya. Inclou des de joves fins a gent adulta".

A tots ells els atreuen les possibilitats que brinda el Parc Nacional. I és que "després de la pandèmia, la gent té ganes de respirar a l'aire lliure".

A causa de les temperatures extremes, el refugi queda tancat fins a Setmana Santa. En cas d'absència del guarda, l'annex acull "un espai d'emergència amb nou places", adverteix.

"Més iniciatives mostren el compromís amb el territori"

Laura Guim.

"Revaloritzar els actius patrimonials que actualment no estan sent utilitzats inspira altres iniciatives més enllà dels refugis", apunta Laura Guim. En el cas de Lleida, recentment s'ha formalitzat la cessió a l'ajuntament d'Espot de diversos trams de carreteres, a l'entrada del parc natural d'Aigüestortes i Sant Maurici.

"Són carreteres que inicialment es van construir per accedir a les obres, però que amb el pas del temps ja són de lliure accés i ús públic."

CATALUNYA

10.000 immobles

Més de 10.000 immobles constitueixen el patrimoni d'Endesa Catalunya, associats tant a la generació d'energia com a la distribució.

Tipologia

En el primer cas la tipologia d'edificacions inclou centrals de cycle combinat, parcs eòlics o fotovoltaics.

Altres construccions

Pel que fa a la distribució d'energia elèctrica, el ventall inclou tant subestacions o centrals de distribució com oficines, allotjaments de treballadors, finques, recintes esportius, centres recreatius o refugis.

En clau urbanística

En alguns casos van erigir tot un barri residencial, com la colònia construïda per Enher als afores del Pont de Suert. Responien a les pautes de l'urbanisme més innovador del moment, amb carrers amplis i zones verdes.

Com a dada curiosa, els blocs d'habitatge es van batejar amb un seguit de noms ribagorçans, com Estany Redó, Cavallers, Estany Llonch, Colomé, Montarto o Comessa.

D'altra banda, s'ha cedit a l'ajuntament del Pont de Suert l'edifici del cine, tennis i la piscina d'estiu. "Enher va escollir el Pont de Suert com a base d'allotjament dels treballadors que participaven en la construcció de preses. Per això, el municipi va multiplicar la seua població per set entre el 1940 i el 1960. La presència de totes aquestes persones va requerir la construcció de tota una sèrie d'instal·lacions associades a les centrals, com habitatges, però també altres de caràcter lúdic i social", explica Guim. Amb la cessió a l'ajuntament, "es pretén culminar un procés d'obertura del seu ús, que va començar fa uns anys, però que té una innegable transcendència social".

Totes aquestes accions "s'emmarquen dins de les actuacions de responsabilitat social corporativa i contribueixen a dinamitzar l'economia local".

D'aquesta manera, "es posa de manifest una vegada més el compromís social de la companyia cap als territoris on desenvolupa més intensament la seua activitat, amb la intenció de continuar mantenint aquest vincle social", puntualitza.

TREMP Ajuntament..... 973 65 00 05 CAP Urgències..... 973 65 28 28 Hospital Comarcal del Pallars . 973 65 22 55	CREU ROJA Creu Roja..... 973 65 10 00 Servei d'ambulàncies..... 904 10 81 08 FarmàciesMartínez . 973 65 00 32 Artigues . 973 65 01 38 Correos..... 973 65 03 09 Inem..... 973 65 07 65 Bombers..... 973 65 08 80 Urgències Mossos..... 112 Mossos d'Esquadra..... 973 65 88 00	SORT Ajuntament..... 973 62 00 10 Creu Roja..... 973 62 01 64 Servei d'ambulàncies..... 904 10 71 07 Farmàcia T. Mallorqués . 973 62 00 65 Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat 973 62 08 04 Correos..... 973 62 02 41 Escola de Piragüisme..... 973 62 07 75	JUTJAT DE PAU Jutjat de Pau..... 973 62 00 64 Bombers..... 973 62 00 80 Mossos d'Esquadra..... 973 65 88 85	EL PONT DE SUERT Ajuntament..... 973 69 00 05 CAP..... 973 69 11 59 Creu Roja..... 649 80 53 05 Servei d'ambulàncies..... 902 45 09 02 Jutjat de Pau..... 973 69 00 77	OFICINA TURISME Oficina turisme..... 973 69 06 40 Farmàcia Aguilà Borràs 973 69 01 08 Correos..... 973 69 03 05 C. de Recursos Pedagògics..... 973 69 03 43 Serv. d'Extensió Agrària..... 973 69 00 40 Societat de Pescadors..... 973 69 05 15 Bombers..... 973 69 00 80

SERVEIS PROVEÏMENTS

Taüll i Boí, sense aigua de l'aixeta per gel a les canonades en ple Mundial d'esquí

La captació es va obturar i el tall va indignar hotelers, comerciants i clients

MARIA MOLINA

LA VALL DE BOÍ | Una avaria va deixar ahir sense aigua de l'aixeta els pobles de Boí i Taüll durant més de 15 hores. La canonada que els proveeix va quedar glaçada divendres a la nit i l'ajuntament va treballar ahir per restablir el subministrament. Boí el va recuperar ahir, passat el migdia, mentre que Taüll seguia sense aigua al tancament d'aquesta edició. Això va succeir en ple Mundial d'esquí de muntanya, que des de dimarts se celebra a Boí Taüll i que ha omplert hotels i restaurants d'esportistes, coscos tècnics de la competició i turistes. La situació va causar indignació entre hotelers, restauradors i comerciants, alguns dels quals van expressar la intenció d'exigir responsabilitats al consistori.

L'avaría va tenir lloc passades les 20.00 hores de divendres, quan es va començar a notar que l'aigua sortia de les aixetes gairebé sense pressió. Segons hotelers i responsables d'apartaments turístics de Boí, "hem estat més de 15 hores sense aigua, els clients no han pogut dutxar-se i no hem pogut atendre'ls en condicions".

Plats amuntegats en un establiment de Boí al no haver-hi aigua durant tot el matí.

"Els plats es van amuntegar a la cuina, ja que no es podien rentar, ha estat un desastre." En el mateix sentit es van manifestar fonts del sector a Taüll.

L'alcalde, Sònia Bruguera (ERC), va explicar que el gel va obturar la captació que prove-

eix els dos pobles. Durant el dia van omplir els dipòsits de Boí amb mànegues des d'un torrent, però Taüll va haver d'esperar que s'omplís una cisterna per portar aigua als dipòsits. Bruguera va indicar que el consistori va detectar l'avaría a

les 6.00 h i que des d'aleshores va treballar per solucionar-la. Hotelers i restauradors atribueixen l'avaría al deteriorament de la xarxa i falta de manteniment. Josep Ferrero (Junts), a l'oposició, va dir que fa mesos que ho advertien.

REPOBLACIÓ

Gavet ofereix casa per a una família a Sant Miquel

LA VALL DE LA CONCA | L'ajuntament de Gavet de la Conca busca una família perquè llogui l'antiga casa dels mestres al nucli de Sant Miquel de la Vall. L'alcalde de la localitat, Xavier Badia, va indicar que la licitaran aviat perquè els interessats a traslladar-se al poble puguin presentar-s'hi. Un dels factors que donaran més puntuació és que els aspirants tinguin fills, i també es valorarà la renda familiar.

El consistori ja va obrir un concurs similar per habitar la casa dels mestres del Gavet, on ja viu una família. En ambdós casos, el consistori va condicionar les cases. D'aquesta forma es pretén impulsar la repoblació del municipi.

D'altra banda, l'ajuntament de Gavet de la Conca ha aprovat el projecte per millorar els dipòsits d'aigua potable de Sant Cristòfol de la Vall, Sant Martí de Barcedana i Sant Miquel de la Vall. La inversió supera els 48.000 euros. Segons l'alcalde, aquestes obres se centraran a millorar les aixetes i les connexions entre dipòsits.

EQUIPAMENTS MUNICIPALS

Les obres per cobrir la pista poliesportiva de Llavorsí.

El nou pavelló poliesportiu de Llavorsí estarà llest d'aquí a un mes

LLAVORSÍ | Després de tres setmanes de treball, les obres per construir l'estructura que cobrirà el poliesportiu de Llavorsí avancen a bon ritme i la previsió és que d'aquí a un mes hagin acabat. L'ajuntament de Llavorsí va iniciar l'abril del

2022 els primers treballs del nou pavelló, que cobrirà l'actual pista esportiva i que suposarà una inversió que s'acosta als 425.000 euros. L'empresa M y J Grúas és l'encarregada de portar a terme aquesta intervenció.

URBANISME EQUIPAMENTS

El Pont destina 120.000 euros a obres al cementiri

El nou pàrquing, a punt en 3 setmanes

EL PONT DE SUERT | L'ajuntament del Pont de Suert invertirà gairebé 120.000 euros en millores al cementiri. En concret, en la pavimentació de dos carrers que es van habilitar per a l'ampliació del recinte fa mesos. També es faran treballs de pintura i senyalització, així com de segellament de paviments degradats. El consistori ha licitat les obres i les empreses tenen temps fins al 23 d'aquest mes per presentar les seues propostes. Una de les condicions que es valorarà és que estiguin disposades a construir més nínxols, va explicar l'alcalde, José An-

La zona del cementiri del Pont que es millorarà.

tonio Troguet. D'altra banda, l'ajuntament ha instal·lat una dotzena de jardineres a la travessia de l'N-230, des del nou pàrquing que s'està habilitant a la zona de l'antiga Confraria fins a la comissaria dels Mossos d'Esquadra. Serveixen per delimitar voreres i també per embellir la zona,

va explicar Troguet. Pel que fa al nou pàrquing, Troguet va indicar que s'espera poder pintar les places, ja que actualment les baixes temperatures i les gelades no permeten portar a terme aquest tipus d'actuacions. Està previst abordar-ho d'aquí a tres o quatre setmanes.

DIUMENGE, 5 DE MARÇ DEL 2023

VIDAL VIDAL || DIA DE REG

El meu vot, disculpin

No estic censat a la Pobla de Segur i, en conseqüència, no em correspon decidir diumenge vinent si l'avinguda Josep Borrell hauria de canviar de denominació, en aquest cas d'advocació, però si ho estigués (mai no es pot dir d'aquesta ratafia no en beuré, tractant-se de la vila dels raiers), suposo que no cal que explici quin seria el sentit del meu vot: detesto Borrell pel seu to superbiós i despectiu, no tant per enfrontar-se als legítims anhels de llibertat nacional d'una àmplia majoria de poblatans i pallaresos, perquè tothom té dret a pensar com vulgui i quasi totes les idees són respectables, com sobretot per l'arrogància i el menyspreu exhibits en les seves sovint desafortunades declaracions, fins al punt que al meu entendre no es mereix donar nom a cap carrer, i menys a una avinguda. Bé, per allà a Madrid potser sí. És clar que la culpa és dels que amb molta o poca bona fe van demostrar massa pressa en incloure al nomenclàtor urbà un polític encara en actiu, amb prou temps i ocasions pel davant per vessar-la i fer-se indigne d'un tal honor.

Tampoc no em tocava votar a la consulta que considero necessària, o almenys recomanable, entre el veïnat

Detesto Borrell per l'arrogància i el menyspreu exhibits en les seves sovint desafortunades declaracions

dels municipis a hores d'ara segarrencs de Torà i Biosca, respecte de la seva futura adscripció al Solsonès, per l'avantatge de gaudir d'uns pretesos beneficis que no acabo de veure i no sé fins a quin punt compensarien el despropòsit geogràfic i històric. Un no com una casa, òbviament. Ni podria expressar en una urna, per idèntic motiu –no visc al barri–, el meu parer en la tan reclamada votació sobre l'alberg de Pardiniyes, i així donar per vàlids o bé injustificats els successius pretextes dels que s'hi oposen: la vaga promesa mig oblidada d'una residència geriàtrica, cigonyes que semblen importar més que les persones, un edifici horrible com la sitja de cereal... Puc comprendre la raó de fons dels contraris, que tots intuïm quina és, però que es deixin estar d'una vegada d'hipocresies i comencin a dir la veritat.

Sé que aquest article no em farà guanyar gaires amics. Més aviat perdre'n. No passa res. Com exclamava l'altre dia la quasi nonagenària senyora Lluïsa Toldrà, de Bell-lloc, en assabentar-se per la tele de la descoberta d'uns quants planetes amb possible vida intel·ligent, els habitants dels quals podrien visitar-nos: "Jo ja no tinc ganes de conèixer ningú més."

privat

'Black mirror' entre tractors

Encara que *Black mirror* sigui una sèrie de ficció, de vegades s'assembla massa a la realitat. A un dels periodistes que van seguir la tractorada de divendres, una xarxa social li suggeria que entaulés amistat amb els agricultors amb els quals havia parlat. Fa una mica de por constatar com els nostres mòbils poden donar tanta informació sobre nosaltres. No només saben on som en cada moment, sinó a qui ens hem atansat, pel que sembla.

El final dels conills

I seguint amb el tema de la tractorada, els conills que van sobreviure a la manifestació van anar a parar a la facultat de Veterinària de la Universitat de Lleida. Segons fonts d'Acció Climàtica, es van donar perquè els estudiants facin pràctiques.

la imatge del dia

Un homenatge necessari

La "tossuderia democràtica" d'entitats socials i el treball de l'historiador Gerard Pamplona van donar ahir els seus fruits i la Seu Vella ja té un memorial per recordar els 7.000 republicans que van estar presos a l'antiga catedral.

l'ascensor

Laia Sellés

Amb només 16 anys, l'esportista de Lles de Cerdanya es va penjar la plata a la Individual Race U18 i suma tres medalles al Mundial de Boí Taüll.

Gerard Pamplona

Aquest historiador va documentar que la Seu Vella va ser un camp de concentració entre 1938 i 1940. Ara és un espai de memòria històrica.

Mertxe París

Felicitem la responsable de la llibreria El Genet Blau per la iniciativa de muntar un festival de literatura infantil i juvenil a Lleida.

Achraf Hakimi

El defensa del París Saint-Germain ha estat acusat formalment de violació per la Fiscalia. Sens dubte, un mal exemple per als seus seguidors.

GERARD HOYAS

CONEIX
ADESMA SERVEIS DOMICILIARIS
 Informa-te'n al T. 973 98 82 38

Adesma Fundació Privada és l'única entitat sense ànim de lucre dedicada a persones grans a les Terres de Lleida

ADESMA FUNDACIÓ PRIVADA
 C/ Maria Sauret, 1 - 25007 Lleida
www.adesma.cat · adesma@adesma.cat

Persones grans,
grans persones